

SOKOLSKI GLASNIK

knjižnica
trosmajerova 1.

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 26 maj 1939
God. X • Broj 21.

UZORAN BORAC I UČITELJ

Povodom smrti br. Stevana Žakule

Davati sebe čitavog, a ne tražiti ništa za sebe, — niko to uzvišeno geslo sokolske požrtvovanosti nije u tolikoj meri ostvario u svom životnom radu, kao nezaboravni brat Stevan Žakula, čija nenadana smrt je tako bolno odjeknula u čitavom jugoslovenskom Sokolstvu.

Sve što je Stevan Žakula značio u javnosti, može da se sažme u same dve reči: ljubav i rad! Biografski podaci o njemu ne sadrže ni krupnih ličnih data, ni zvučnih titula, ali je zato svaka misao njegova retko obdarenog uma i svaki drhtaj njegove nadasve otmene i profinjene osećajnosti usko povezan za najznačajnije događaje naše nedavne prošlosti, naših stradanja i naših pobeda.

Prvoklasni intelektualac i retko spreman nastavnik, Žakula nije ni časka išao za spoljnom karijerom, već je suštinu vaspitnog poziva nalazio u stvaranju borbenih i radnih značajeva, koji će služiti i otadžbini i čovečanstvu. I zar može da bude većeg ponosa i krupnijeg odlikovanja za jednog nastavnika, nego li kad može da kaže: »Moji učenici su bili Gavriilo Princip, Trifko Grabež, Vasa Čubrilović i čitav niz boraca Mlade Bosne!...« Austrijske tamnice bile su premlene da prime sve borce koje je Žakula odgojio i da uguše svo seme, što je u novim generacijama posejao, — kazao je na sahrani jedan govornik.

Dok su drugi težili ka vidnijim položajima, Stevan Žakula je sve svoje napore posvećivao akcijama napola potajnim, progonjenim i zabranjivanim, gde je jedina vidna nagrada mogla da bude robija, a jedino zadovoljstvo: svest službe otadžbini. »Pobratim«, koji je u okviru trezvenjaštva značio uporno sejanje otpora protiv ropstva i želje za slobodom; »Prosve-ta« koja je sitnim radom trebala da probudi narodnu svest; a najviše od svih progonjeno i borbeno Sokolstvo u Bosni i Hercegovini privukli su Žakulinu pažnju, — baš zato što je tu trebalo biti svakoga dana na udaru i na terenu, i svakog trenutka u beležnici austrijskih doušnika.

Ništa Žakula nije tražio za sebe, za sve to što je dao. A pošto su, posle rata, nastupila takva vremena, nije ništa ni dobio. Bolilo ga je što prilike za celinu nisu onakve kakve ih je on zamisljao; ali je za sebe bio zadovoljan da može nastaviti radom skromnog sokolskog trudbenika u kancelarijama Saveza Sokola, pun optimizma i vere u konačnu pobjedu dobra i u veliku budućnost svoje drage Jugoslavije.

Sa Stevanom Žakulom nestaje iz naše sredine jednog od najznačajnijih pionira i tvoraca jugoslovenskog Sokolstva, i jednog od najsvetlijih likova predratne i ratne Bosne. Sokolstvo se ponosi što je takav čovek pripadao njemu. Slava bratu Žakuli!

SAVEZNA PROSVETNA ŠKOLA

— Jedan bratski razgovor —

Pre nekoliko dana Savezni prosvetni odbor uputio je svima bratskim župama raspis sa pozivom za prijavu učesnika za ovogodišnji tečaj Savezne prosvetne škole. Još u decembru mesecu, dakle pre župskih skupština, bila je skrenuta pažnja prosvetarima da prilikom zbora društvenih i četnih prosvetara izvrše izbor tečajaca.

Međutim ni od jedne župe nije stigao izveštaj o izabranoj braći ili sestrama. Zato neka se ovako bratski porazgovorimo o našoj Saveznoj školi i o svemu što je u vezi sa njenim održavanjem.

Pre svega moramo priznati činjenicu da Sokolstvo nije više ono što je bilo pre nekoliko decenija. Pored toga što je ono sveopšti narodni pokret, dolazi u njemu do izražaja upravo jedan tačan sistem zasnovan na principima raznih nauka ili naučnih grana. Sokolstvo je danas zagazilo u sve kuteve, kako materijalnoga tako i duhovnoga narodnoga života. Savremena sokolska televizija izvodi se na osnovu medicinskih, higijenskih, pa i psiholoških načela. Svaki pokret, svaka radnja mora da ima svoga opravdanja u naučnim aksiomima.

Sokolska prosveta, sama sobom, ima još većega prostranstva po sadržini i po akciji. Ona se naslanja skoro na sve naučne istine i iste upotrebljuje za vaspitanje sokolskih pripadnika. Nije zato lako znati koje su te istine, kad ih i kako treba upotrebiti. Upotrebiti prema vremenu u kome živimo, prema sredini nad kojom vršimo vaspitno delo. Nosioći tih istina kao sokolski propagatori moraju biti sa njima upoznati tako, da kod njih nikada ne može nastupiti kolebanje. A to se može postići savesnom studijom, dugim razmišljanjem i pravilnim shvatanjem sveopšte sokolske ideologije.

Prema tome ljudi što nose sokolsku misao i što treba da je usade i kod drugih, moraju imati svoje sokolsko školovanje. Mnogima će se učiniti da je ovo neka vrsta preterivanja, i da sokolsku propagandu može sprovoditi svaki naš dobar i inače školovan čovek. Iskustvo drukčije govori. Ima u našoj organizaciji i malih ljudi sa malom školom spremom ali su i veliki sokolski propagatori i veliki fanatici, dok jedna ogromna masa naših pripadnika, silna po svojoj intelektualnoj moći, ostaje slaba i neaktivna u sokolskim naprezanjima. Dok se ovi mali trude da priberu što više i sokolskog iskustva i sokolskog znanja i one opšte nauke za život, dotle ovi drugi žive u tvrdom ubeđenju da oni već samim tim što su postigli školom visoke stepene kulture, mogu odmah i voditi Sokolstvo i uspešno vršiti njegovu propagandu. A kada se posle izvesnog vremena uvere da to ne ide ni lako ni uspešno, vraćaju se natrag u onaj prvobitni stav ravnodušnih posmatrača.

Iz svega izlazi dakle da se mora stvarati veliki kadar sokolskih svr-

šenih đaka. On se mora stvarati u svima jedinicama počev od četa pa preko društava do župe i Saveza. A svuda se ne gleda podjednako na ovu neophodnu potrebu umnožavanja nosilaca i propagatora sokolske ideje. Ima jedinica gde se smatra da je dovoljno ono što se ima. Funkcije se često dodeljuju prema zvanju iz vanskolskog života, te se smatra da, recimo, dužnost starešine ili prosvetara ili načelnika može obavljati svaki brat koji sam sobom ima izvesne sprema za svoj sopstveni život. Tako biva i pri upućivanju učesnika na sokolske tečajeve. Često se ne biraju za tečajce oni koji bi taj izbor zasluživali prema svojim kvalifikacijama ili prema potrebama društva u pogledu njihovoga budućega rada, nego se van biranja uzimaju oni koji su do ruke najbliže, t. j. koji nađu slobodnog vremena i smi pristanu da pođu na tečaj. Umesto da upućivanje na tečaj bude znak poverenja i neophodne potrebe, ono ispada kao znak žurbe da se u dovolji raspisu.

Da prekinemo sa ovom praksom. Vremena su i ozbiljna i teška te ne bi bilo ni sokolski ni patriotski da se igramo škole. Savezna prosvetna škola po tradiciji svojoj, vrlo ozbiljno je shvatila svoje zadatke pa se u nju moraju upućivati ljudi na kojima leži teško sokolsko breme. Jer, ma koliko neko bio dugo godina starešina ili prosvetar, ili načelnik, ili ma koji drugi funkcioner, ne bi smeo smatrati da je samim tim dovoljno izučen da ništa ni od koga više ne treba ni da čuje ni da nauči. Svakoga dana ima sve novih i novih činjenica sa kojima se moramo upoznati, jer kao što se u savremenom zahuktalom životu menjaju filmskom brzinom i prilike i ljudi u njima, istotako i naš sokolski život zadobija svakoga dana sve nove i nove forme. Ne mogu se prema tome voditi ni čete, ni društva ni župe po nekim davno naučenim i upotrebljivanim šablonima, već uvek po potrebama datoga momenta.

Neka starija braća ne zamere što se na ovo mora gledati ovako. Ima za to razloga i kod samih nastavnika pojedinih sokolskih tečajeva. Nikada nastavnici ni jedne sokolske škole ne drže onako predavanja kako su ih držali u prošloj godini. Samo taj kratki razmak vremena bio je dovoljan pa da i oni steknu i nova gledanja i nova oduševljavanja. Sm toga bilo je na sokolskim tečajevima i starije braće, koji su prve časove saslušali sa velikom skepsom i sa predubedenjem da oni tu nemaju šta novoga da nauče, pa kad su bili na sredini i na kraju tečaja, otvoreno su priznavali da im je sa očiju skinuta mreža, a u dušu uliveno novo gledanje i na naš narod i na svet uopšte. Prema tome nije ni zazorno ni suvišno da i starija braća dodu u Saveznu prosvetnu školu.

Zadatak je prema tome svih župskih prosvetnih odbora da ozbiljno uzmu u rasmatranje dosadašnje raspise o saveznoj prosvetnoj školi, te da ovamo upute braću ili sestre koji će im u kasnijem sokolovanju biti ne samo leva već i desna ruka. Zašto treba ovo ozbiljno da uzmu, neka nadu odgovora u sadašnjim prilikama Evrope i čitavoga sveta.

M. Stanojević

Sokolstvo i crkva

»Opšte vaskrsenje«, izdanje manastira sveta Žiča, Kraljevo, u uskršnjem broju 1939 g., donosi napis u kome kaže: Prilikom godišnjeg sleta sokola kragujevačke župe u Kraljevu, svi smo bili oduševljeni redom, poretom jednodušnošću među sokolima, a naročito govorima starešine župe.

Tom prilikom stavljeno nam je pitanje, kako pravoslavna crkva gleda na sokolstvo? U svojoj besedi rekao je toga dana episkop Žički: »Srpska nacionalna crkva kao nacionalna, prirodno da gleda na svaku zdravu nacionalnu ustanovu sa simpatijom. Naše sokolstvo biće uvek zdrava nacionalna ustanova, dokle god bude crpelo svoju snagu iz naroda i ne bude se odvajalo od narodne vere, duše i karaktera.«

Ovim je u glavnom dat odgovor na postavljeno pitanje. Organski sjedinjeno sa svojim narodom ne samo krvlju, nego i duhom, naše Sokolstvo može imati samo jedan prost i jasan program, koji bi bio dostupan narodu, a to je: 1. Vera u Boga, — 2. Služba, — 3. Rodoljublje.

Ovaj program može da važi za Sokole svih veroispovesti u Jugoslaviji, u kojoj su svi građani jednobojci, tj. svi veruju u jednoga Boga (i hrišćani i muslimani i jevreji) i nema nezabožaca ni mnogobožaca. Prvo dakle, ono što je vazda i u duši narodnog prvo, — jaka vera u Boga.

Pod službom razumemo samopomoć bližnjim. Pomoć bližnjim značila bi radosnu obavezu, da se svaki dan učini neko korisno delo nekome. Radosna služba dakle, bila bi druga tačka. Zbog takve radosne službe, narod bi zavoleo sokole kao srce svoje. ... Kroz jaku veru u Boga i radosnu službu izgrađuju se divni, karakterni ljudi. A samo takvi ljudi mogu biti istinski rodoljubi.

Svaka pobedonosna vojska u istoriji sveta imala je kratak i jasan program. Srce nam se prepunjuje miljem kad mislimo o našim sokolima kao pobedonosnoj vojsci našega naroda i naše otadžbine. I zato moramo iz srca da uzviknemo: »Oj Sokoli, sokoli, grešan ko vas ne voli!«

POVLASTICE NA ŽELJEZNICAMA ZA SLET U KRUŠEVCU

Gosp. ministar saobraćaja odobrio je povlasticu od 75% članovima Sokola, a za ostale učesnike (nečlanove) 50% za slet Sokolske župe Kragujevac koji će se održati u Kruševcu 28 i 29 maja. Povlastica je odobrena pod g. d. br. 51093 od 23 maja o čemu su izveštene železničke direkcije i stanice. Obrazac za popust kupuje se na stanici pošto se prethodno pokaže Sokol, legitimacija.

Život i rad St. Žakule

Stevan Žakula je rođen g. 1875 u Perušiću, u Lici. Već u djetinjstvu došao je u Bosnu, gdje je završio sarajevsku gimnaziju, a filozofiju je studirao na univerzitetu u Gracu.

Posle svršenih nauka, postao je nastavnik na gimnaziji u Mostaru, gdje je odmah stupio u krug istaknutih nacionalnih radnika, kao što su Aleksa Šantić, Jovan Dučić, Atanasije Šola, Corović itd. Radio je u književnom odboru »Zore«, a kad je u Mostaru osnovano gimnastičko društvo »Obilić«, Žakula postaje duša tog udruženja i time započinje njegov sokolski rad.

Kada je g. 1903 bio premešten u Tuzlu, Žakula nastavlja svoj rodoljubivi posao, pa godine 1905 pomaže osnovati Srpski Soko u Tuzli, a onda redom, ili osniva ili pomaže osnivanje sokolskih društava i četa po Bosni i Hercegovini. Kada je g. 1909 osnovana srpska sokolska župa Bosansko-Hercegovačka, Stevan Žakula postaje njen vođa (načelnik) i na tom mestu ostaje sve dok nije, za vreme rata, bio zatvoren. Kao vođa bosansko-hercegovačkog Sokolstva, Žakula je proputovao skoro čitavu Bosnu i Hercegovinu, svuda držao predavanja i bodrio omladinu i svuda organizovao narodni otpor i borbeni duh. Zastupom Žakule i njegovim nastojanjem, srpsko sokolstvo u Bosni je postiglo vidnih uspeha na sletovima u Zagrebu i Pragu, a brat Žakula se naročito živo zalagao za ujedinjenje čitavog srpskog sokolstva, zajedno sa Sokolstvom u Srbiji; kao i za što intimniju saradnju sa hrvatskim i slovenačkim Sokolstvom, te sa sokolstvom ostalih slovenskih naroda.

Pored Sokolstva, brat Žakula je bio vrlo agilan i u društvu »Pobratim«, kao i u društvu »Prosvet«, te na svakom području nacionalnog i kulturnog rada. Kao nastavnik i kao direktor gimnazije bio je svojim daci-ma otac i drug, savetnik i prijatelj, i sve je sile ulagao da u njima vaspita borbene Srbe i Jugoslovane, čelične karaktere i duboko kulturne ljude. Uvek je sa najvećim nadama gledao u Srbiju, očekujući od nje ujedinjenje čitavog naroda, pa je neustrašivo dolazio na sokolske dogovore u Beograd i Kragujevac, ne plašeći se ni progona ni kazni.

Zbog tako svestranog nacionalnog rada, bio je brat Žakula trn u oku austrijskim vlastima, koje su ga odmah posle sarajevskog atentata uhapsile i, nakon dugog procesa, koji je u glavnom bio uperen protiv Ža-

kulinog sokolskog rada, osudile ga na pet godina robije. Brat Žakula je najjunačnije izdržao sve patnje tamnice, sa nesalomljivom verom u pobedu nacionalne stvari. I zaista, najmilija nagrada za sve patnje bila je Žakuli ta, kada je doživeo oslobođenje i ujedinjenje svoga naroda, koje je donelo i njemu slobodu. Neumoran u radu, on odmah preuzima tešku dužnost poverenika narodne odbrane za Bosnu i Hercegovinu, u najtežim danima organizovanja nove slobode. I tu dužnost je brat Žakula vršio sa punom energijom na korist unutrašnje sredivanja, bratske ljubavi i napretka.

Posle rata je brat Žakula i dalje posvetio svoje sile Sokolstvu, u kome opet igra vidnu ulogu. Postaje opet vođa sokolske župe Sarajevo, a kada se 1931 godine preselio u Beograd, stupa na rad u Savez Sokola KJ., prateći iz dana u dan sa najvećom ljubavlju sokolski život i radeći na njegovom organizovanju, sve dok ga nije i smrt zatekla na tom poslu.

Kao pedagog i kao stručnjak, brat Žakula je uživao zasluženi ugled i poštovanje svojih drugova. Bio je odličan nastavnik, koga su daci čuvali uvek u najmilijoj uspomeni. Kao radnik u Savezu Sokola, posvetio se organizovanju vojničko-sokolske škole u kojoj je sa najvećom ljubavlju odgajao mlade seljake-sokole za prosvetni, ekonomski, socijalni i higijenski rad na selu i za podizanje narodne svesti.

Brat Žakula je bio i odličan sokolski pisac, koji je živo osećao lepotu

narodnog jezika, te imao mnogo smisla za jedrinu stila i za jasnoću izražavanja. Pesnički nastrojen, on je napisao čitav niz pesama rodoljubive sadržine, a njegovi članci i uspomene iz teških dana tvore dragocen prilog sokolske istorije i književnosti, koji — ukoliko se još nalaze u rukopisu — treba da se što pre objave.

Ne samo u sokolskim redovima, nego i u čitavoj našoj javnosti Stevan Žakula je uživao glas retko ispravnog, plemenitog i otmenog čoveka, čija ljubeznost i držanje su umeli da osvoje i varošanina i seljaka. Bio je uzoran suprug i otac obitelji, veran drug i prijatelj, pun poštovanja prema tradicijama prošlosti i pun ljubavi za nove generacije, retka dobrota i plemenitost, — pa će kao takav ostati za uvek uzor svakom pravom Sokolu.

NOVO IZDANJE ORGANIZACIJE SAVEZA SKJ.

Ovih dana izašla je iz štampe »Organizacija Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije« (drugo izdanje), pod naslovom »Zbornik zakona, uredba, pravilnika i poslovnika Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije«, i može se dobiti u Savezu po ceni od din. 20 po komadu. Ovo drugo izdanje štampano je sa svima izmenama i dopunama, sa novim pravilnicima i poslovnicima, koji se ne nalaze u prvom izdanju knjige, tako da knjiga iznosi 416 stranica, dok je ranija iznosila svega 125 stranica.

Potrebno je da sve bratske jedinice odmah nabave ovo novo izdanje a uplate od din. 20 da šalju na čekovni račun Saveza, broj 53.600.

Smrtni ostaci br. St. Žakule na odru u Saveznom Domu.

Godišnja skupština Saveza Ruskog Sokolstva u Jugoslaviji

Pred par nedelja, u prostorijama Ruskog Doma Ccara Nikole II, u Beogradu, održana je XVII Glavna Godišnja Skupština Pokr. Saveza Ruskog Sokolstva u Kralj. Jugoslaviji.

Skupštini je prisustvovao veliki broj delegata koji su došli iz unutrašnjosti zemlje. Konstatovano je da je postignut prilično lep uspeh u svima granama ruskog sokolskog rada, a naročito u pravcu vaspitavanja sokolskog naraštaja, na je izražena želja da bi trebalo potencirati zajednički rad, obzirom na svetske prilike, a specijalno današnji položaj slovenstva. U tom cilju odlučeno je stvoriti što tesniju saradnju između slovenskih sokolskih Saveza.

Odlučeno je da se pojača sokolska disciplina, da se u što većem obimu sprovedu letnji sokolski logori, naročito prednjački teca-jevi, kao i vojna sokolska priprema. Predložene su neke ispravke i dopune u postojećem Ustavu ruskog sokolskih oteceka, tako da se njihov život i rad što bolje prilagodi današnjim prilikama.

Svečanoj sednici, između ostalih mnogobrojnih predstavnika raznih organizacija, prisustvovao je delegat Sokolske Župe Beograd, brat Sava Surutka i delegati Saveza Bugarskih Juana, na čelu sa starišnim, bratom Atanasovim.

Od strane Saveza Ruskog Sokolstva prisustvovali su Starišina Saveza, brat Roman Dreiling, Prosveštar brat Vladimir Bačar i Načelnik brat Dimitrije Kambulin. Rуска емиграција била је представљена у лицу Николе Урсати.

Skupština je izabrala novu Upravu Pokrajinskog Saveza, na čelu sa starišnim, bratom Viktorom Artamanovim. Za prosvetara izabran je Vjačeslav Tkachev, za načelnika Aleksandar Gan, za sepretara Nikola Rjevski.

Za uspešan sokolski rad bili su nagrađeni Ruski oteci Sokolskog društva u Novom Sadu, Oseku i Somboru.

Prilikom skupštine, u pozorišnoj sali Ruskog Doma, bila je priređena pokrajinska ruska Sokolska akademija, u kojoj su sudelovali ruski sokolski oteci iz Beograda, Novog Sada, Požarevca i Oseka.

Verujemo da će u idućoj godini biti bolji uspeh ruske sokolske delatnosti, nadahnute dubokom ljubavi prema napuštenoj otadžbini. H. K.

Okružno takmičenje u Belom Manastiru

U nedelju, 14. maja, održano je u Belom Manastiru okružno takmičenje dece, na kojem je učestvovalo 19 vsta iz ovih sokolskih jedinica: Branje 2, Br. Vrha-Sečera 5, Belog Manastira 3, Jagodnjaka 4, Kneževih Vinograda 3, Batine 1 i Darde 1. Takmičenju nisu pristupile jedinice: Luč, Podolje i Knežev. Zatim su održana takmičenja u dečjim igrama: »Izbijanje« i »Pobednice«. U igri »Izbijanje« postala je prvakom okružja vsta muške dece društva Beli Manastir, a u igri »Pobednice« vrsta ženske dece dece Jagodnjak.

Po podne istoga dana održalo je društvo Beli Manastir javnu vežbu, na kojoj je nastupilo 326 vežbača i vežbačica. Najbolje su bile proste vežbe članova. Kod vežbi na spravama pokazalo se, da u Baranji danas ima odličnih vežbača. Osobito zanimljive, i pobudile su veselost, bile su raznolikosti i igre muškog naraštaja, a isto tako i bojno takmičenje. Vežbe je pratila vojna glazba iz Osijeka. Materijalni prihod će se upotrebiti za neophodno potrebnu opravku sokolskog doma. B. S.

POMEN BRATU ABADŽIJI

Supruga i porodica pičivšeg našeg brata Božidara Abadžije, koji je prilikom izbornih utakmica za Pariz i Varšavu, u Zagrebu tragično stradao, dali su u nedelju, 21. ov. meseca četrdesetodnevni pomen, na Novom groblju. Pomenu su prisustvovali mnogi sokoli i sokolice.

SOKOLSKI SLET ŽUPE ZAGREB, 4 JUNA, BIĆE VELICANSTVENA MANIFESTACIJA JUGOSLOVENSKE I SOKOLSKO MISLI. I ZATO: ŠTO VIŠE SOKOLA U ZAGREB!

PRIRUČNIK ZA PROSVETNI RAD

Savezni prosvetni odbor izdao je Priručnik za prosvetni rad. On će biti dostavljen svima jedinicama, čim se likvidiraju sva dugovanja za sadašnje knjige što su objavljene u okviru »Sokolske misli«. Zato se još jednom mole braća prosvetari da obračunaju sve što se duguje za sadašnje brojeve, ukoliko to već nisu do sada učinili.

U koliko neka jedinica želi dva ili više primeraka priručnika, neka tu porudžbinu odmah učini.

Pregled istorije Srpskog Sokola u Sarajevu

(Svršetak)
— XX —

Brat dr. Vojislav Besarović bio je ljubezan i napisao mi je nekoliko reči o ulozi »Srpskog sokola« u Sarajevu. Inzomim ih kao rekapitulaciju i mestimično dopunu iznetog:

1905 godine osnovano je u Sarajevu Srpsko gimnastičko društvo pod imenom »Dušan Silni«. Sve do godine 1909 rad toga društva kretao se u znaku produbljivanja sokolske misli u gradu Sarajevu. Od tada nastaje nova faza njegova djelovanja. Na skupštini u maju 1909 godine donesen je zaključak da se dosadašnji naziv »Dušan Silni« zamijeni nazivom »Srpski soko«. Stara uprava se zahvaljuje sa motivacijom da na čelu društva treba da budu braća iz redova vježbača. Novoizabrani starišina i njegov zamjenik odlaze na Vidovdan 1909 godine na slet u Ravanicu. Tu se lično upoznaju sa bratom d-rom Lazom Popovićem i ostalim istaknutim predstavnicima srpskih, hrvatskih i slovenačkih organizacija. Po sugestiji brata Laze, po njihovom povratku, sarajevski »Srpski soko« poziva u julu 1909 godine predstavnike svih tadašnjih srpskih gimnastičkih društava u Bosni i Hercegovini na dogovor o organizaciji »Srpskih sokola« u Bosni i Hercegovini. Na tom sastanku poverava se sarajevskom Sokolu izrada pravila te organizacije. Na narednom sastanku, održanom u decem-

bru 1909 donesen je zaključak da se srpska sokolska društva bosansko-hercegovačka organizuju u Srpsku sokolsku župu bosansko-hercegovačku, sa sjedištem u Sarajevu. Za starišinu Župe izabran je starišina »Srpskog sokola« u Sarajevu, za tajnika Župe zamjenik starišine, a za zamjenika načelnika Župe načelnik »Srpskog sokola« u Sarajevu, tako da su već od osnivanja Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke najvažnije funkcije vršili funkcioneri sarajevskog »Srpskog sokola«.

1910 godina bila je godina unutrašnje organizacije »Srpskih sokola« u Bosni. Tadašnja srpska sokolska društva, koja su imala samo lokalni karakter, postala su sastavni dio velikog sokolskog pokreta, koji je po instrukcijama dobivenim iz uprave u Sarajevu, u svome članstvu budio nacionalnu svijest i oduševljavao ih za veliku zavjetnu misao. Župske skupštine bile su sastanci najistaknutijih nacionalnih radnika, koji su se, opojeni oduševljenjem, vraćali u svoja društva i neumorno propovijedali sokolsku misao.

Godina 1911 je u znaku sprovođenja jedinstvene organizacije »Srpskih sokola« u svima krajevima razjedinjenog srpstva. Srpsko sokolstvo je jedno kao što je i srpski narod jedan. To je sokolski aksiom koji je u »Srpskom sokolskom glasniku« najrečitije ispovijedao brat dr. Laza Popović. Svaka župa radila je u

tom pravcu. Jedinstvo srpskog sokolstva dolazi prvi put do vidna izražaja na sokolskom sletu u Zagrebu 1911 godine, gdje srpski sokoli svi župa istupaju zajedno pod jednom društvenom zastavom, zastavom »Dušana Silnog«. U svakoj zvaničnoj manifestaciji toga sleta govorio je samo po jedan govornik u ime svih srpskih sokola. Jedan od tih govornika je bio i starišina »Srpskog sokola« u Sarajevu. U novembru 1911 godine osniva se u Beogradu zajednička organizacija svih »Srpskih sokola« pod naslovom »Srpsko sokolstvo«. U glavni odbor te organizacije izabran je i starišina »Srpskog sokola« u Sarajevu.

1912 godina je godina praškog sleta. U toj sjajnoj slavenskoj manifestaciji, gdje srpsko sokolstvo učestvuje sa hiljadu članova koji vježbaju simboličnu vježbu ujedinjenja i oslobođenja, sarajevski Soko, svojim impozantnim brojem, dolazi do vidna izražaja. Njegov starišina učestvuje na poznatom sastanku u Vinohradima, gdje se udaraju temelji zajedničkoj organizaciji srpskih, hrvatskih i slovenačkih sokola. Te godine se održaje u septembru u Sarajevu značajna nacionalna manifestacija: proslava desetogodišnjice društva »Prosvjete«, na kojoj srpski sokoli i pobratimi učestvuju u velikom broju, a »Srpski soko« sarajevski dostojno vrši domaćinsku dužnost. Za vrijeme balkanskog rata nekoliko članova »Srpskog sokola« iz Sarajeva učestvuju u borbi kao do-

brovoljci, a sarajevski »Srpski soko«, kao organizacija, sudjeluje najaktivnije u akciji sakupljanja priloga za »Srpski crveni krst«, koja je završena najsjačajnijim uspjehom.

1913 godine sarajevski »Srpski soko« sprema se za slet u Ljubljanu. Međutim su iznimnim mjerama tadašnjeg poglavara zemlje u maju 1913 raspuštena sva srpska društva. U protestnoj akciji srpskih društava protiv ovog nezakonitog akta sarajevski Soko uzima najvidniji učesć.

1914 godina bila je ponovo godina priprema za ljubljanski slet, koji se imao održati na Vidovdan 1914 g. Međutim, vidovdanskim atentatom počinje golgota srpskog naroda u kojoj učestvuju i srpski sokoli iz Sarajeva. Čim je objavljena mobilizacija, načelnik srpskog sarajevskog Sokola uzet je u taoca, a starišina i njegov zamjenik bačeni su u tamnicu i osuđeni radi veleizdaje, prvi na 18, a drugi na 10 godina teške tamnice. Znatno broj sarajevskih srpskih sokola, koji su morali da služe u austrijskoj vojsci, upotrebljuju prvu priliku da pristupe savezničkoj vojsci, te se hrabro bore za ostvarenje svojih sokolskih ideala.

6. novembra 1918, na dan ulaska srpske vojske u Sarajevo, sarajevskim srpskim sokolima je ukazana naročita čast da njihov starišina, koji se upravo povratio iz zatvora, na čelu srpskih sokola, koji su se toga dana prvi put iza 1914 godine,

pojavi u sokolskim odorama, u ime Narodnog vijeća, pozdravi Bijele Orlove u času, kada su prvi put stupili u oslobođenu Bosnu.

Prvi akt srpskog sarajevskog Sokola u oslobođenoj otadžbini bio je apel upućen svima srpskim sokolima da stupaju u srpsku vojsku i da najodlučevljenije pomažu svaku akciju koju su vodile narodne organizacije. Taj apel urodio je punim plodom. U februaru 1919 sarajevski »Srpski soko«, na sastanku predstavnika svih srpskih sokolskih društava iz Bosne i Hercegovine, u Sarajevu, u prisustvu brata d-ra Laze Popovića i ostalih predstavnika srpskih sokolskih župa, podnosi prijedlog da srpski sokoli napuste svoje plemensko obilježje i da zajedno sa hrvatskim i slovenačkim sokolima formiraju »Jugoslavenski soko«. Time sarajevski »Srpski soko« dostojno završava svoje djelovanje kao srpski Soko, djelovanje koje je počelo produbljivanjem sokolske misli u Sarajevu, a nastavljeno provođenjem organizacije srpskih Sokola u Bosni i Hercegovini i saradnjom na organizaciji svih srpskih Sokola. Članovi sarajevskog »Srpskog sokola«, koji su za vrijeme Golgote našeg naroda dostojno vršili svoju nacionalnu dužnost, u oslobođenoj otadžbini su u novoj sokolskoj formaciji, u »Jugoslovenskom sokolu«, nastavili svoje sokolsko djelovanje, gdje i danas predano rade u službi velikih sokolskih ideala.

prof. Hajrudin Čurić

Sokolstvo je sa najdubljim bolom ispratilo smrtne ostatke br. St. Žakule

VEST O SMRTI

Nenadna smrt jednog od najuglednijih naših sokolskih radnika, brata Stevana Žakule, potresla je duboko sve sokolske redove i čitavu rodoljubivu javnost, — u toliko prešć je brat Žakula sve do subote, 20. o. m., u podne, kao i uvek najsvesniji i najvedrije radio u kancelarijama Saveza Sokola K. J., a već pod večer mu je iznenada pozlilo i, pošto je bolovao od mane srca, bio je već za par sati mrtav, na najveće za-prepaštenje njegove neufesne porodice i svih onih koji su za tu strašnu vest prvi doznali.

Ma da je sutradan bila nedelja, kada se u Savezu ne radi i kada se većina funkcionera nalazila na sletovima i sokolskim priredbama, ipak se sve brzo uredilo da smrtni ostaci sokolskog veterana budu izloženi u svečanoj auli zgrade Saveza i da se najbližim putem obaveste sve župe i ostala javnost. Naročito u Žakulinoj Bosni, gde je na svakoj gudi ostavio tragove svog rada, bila je zalost općenita i telefonska pitanja stizala su sa svih strana. Sa tuzlanskih i drugih crkava bolno su odjekivala zvana, u znak žalosti za retkim rodoljubom i čovekom.

SVEČANA SAHRANA

U auli Saveza postavljen je katafalk sa mrtvim telom, ukrašen cvećem i okružen najdubljom crninom, šć počasnom stražom beogradskih Sokola, a ispred odra je ceo dan defilovalo mnogobrojno sokolsko članstvo i građanstvo, a naročito beogradski Bosanci, da se poklone Seni dragom pokojniku.

Sahrana brata Žakule obavljena je u ponedeljak, 22. maja, u 4 sata popodne, iz Saveznog doma. Nakon blagoslova sa strane sveštenika, mrtvački kovčeg su izneli na rukama članovi saveznog starešinstva, sa drugim zamenikom Starešine, Dr. V. Belajčićem na čelu, a zatim se žalobna povorka uputila prema Voznesenskoj crkvi.

VENCI

Iza krsta je išla vojna muzika, a onda su nošeni mnogobrojni venci, koji su poslali sa strane pokojnikove porodice, Saveza Sokola, Nameštenika Saveza, Dr. V. Belajčića, Sokolske župe Tuzla, župe Sarajevo, župe Beograd, župe Niš, župe Novisad; zatim venci sokolskih društava Mat-

ca Beograd i Tuzla, pa venac Sokola Mrkonjića Krajine, i konačno venci sestre Milice Paunković, porodice Lukaš iz Beograda, Edvina Jili iz Beograda i t.d. Pored venaca nošena su i odličja pokojnog brata Žakule.

ŽALOBNA POVORKA

U povorci je išao odred vojske, a zatim sokolska muzika i sokolske zastave. Dolazio je zatim odred sokola u odorama na čijem čelu su se nalazili članovi starešinstva Saveza Sokola K. J., predvođeni od drugog zamenika starešine, brata Dr. Vladimira Belajčića. Sahrani su prisustvovali i delegati ruskog Sokolstva u Jugoslaviji, koje je predvodio sam starešina, brat Drejling. Pored kovčega išli su Sokoli iz Bosne i Hercegovine i oficiri.

Pored ostalog sveštenstva, opelu su prisustvovali i episkop gornjokarlovčki, g. Sava; episkop tuzlanski g. Nektarije i episkop šipški g. Simeon. Za kovčegom je išla najpre porodica pokojnikova, njegova neutešna supruga i uzorna drugarica u životu, g-da Darinka Žakula, zatim sin Nenad, kćer Desanka Milovanović, sestra Milica, i ostala mnogobrojna rodbina.

Išli su zatim delegati sokolskih župa i društava iz unutrašnjosti, među kojima su bile naročito zastupljene župe Sarajevo, Banja Luka, Tuzla i Mostar, na čijem području je počivši brat Žakula najviše radio. I konačno župa Beograd.

Pogrebu je prisustvovao i komandant Beograda, divizijski general Kostić, zatim predstavnik inspekcije Zemaljske odbrane, general Kukavičič, pukovnik Miliša Ristanović i mnogi drugi oficiri. U povorci su išle najuglednije ličnosti našeg kulturnog i nacionalnog života, mnogi bivši ministri, narodni poslanici i senatori, admiral Prica, i konačno predstavnik mnogobrojnih nacionalnih i kulturnih udruženja iz Beograda i čitave zemlje. Pored toga, sahrani je prisustvovalo i mnogobrojno beogradsko građanstvo.

Posle opela u Vaznesenskoj crkvi, kovčeg sa telom pokojnog Žakule izneli su iz crkve bosansko-hercegovački Sokoli, gde je, pred mnogobrojnim poštovaocima Pokojnika, prvi uzeo reč, u ime Saveza Sokola K. J., brat Dr. Milorad Dragić, i održao ovaj topao i značajan govor:

Brat dr. Milorad Dragić govori u ime Saveza Sokola K. J.

Čestito je ime i svetla je ličnost Stevana Žakule. Velike usluge učinio je Stevan Žakula preratnom srpskom Sokolstvu Bosne i Hercegovine, posleratnom jugoslovenskom Sokolstvu i ideji naše nacije: borbi za oslobođenje, ujedinjenje i borbi za najsvetlije ideale čovečje duše: slobodi.

Plemenito, idealističko, čisto srce Stevana Žakule ispunjeno najlepšim čedno-naivnim osećanjima i plamenom ljubavlju prema idealima nacije, prestalo je da kuca. Prestalo je to srce da kuca pre no što smo to mogli da očekujemo. A srce Stevana Žakule izdržalo je mnogo: kućalo je ono i za svoju porodicu i za Sokolstvo i za narod. Patili smo otkucanje toga srca i uživali u nje-

gotovoj slatkoj melodiji. U toj melodiji šumova rodoljubivog srca našeg dragog, milog brata Stevana, mi smo ujedno osetili svu etičnu veličinu ustreptale nacionalne duše Bosne i Hercegovine, koja je dobrovoljno davala teške i krvave žrtve na oltar narodne slobode i za okaljenu čast i obraz zemlje i naroda.

Stevan Žakula bio je i ostaje veliki narodni vitez na braniku časti i narodnih ideala. On je bio pesnik i borac. Kao takav sokolovao je: i kao student u Gracu, i kao profesor u Mostaru, Tuzli i Sarajevu. Sokolovao je i branio sokolsku i narodnu čast i u istražnom sarajevskom garnizonskom zatvoru, i pred strašnim islednim sudijom, i u »Crnoj kući«

banjalučkoj i u ćeliji-samici kazamata u Zenici.

Sve to izdržalo je srce Stevana Žakule: i kada je kao vođa tuzlanskih Sokola duhovno okupio oko sebe omladinu u prvu bosansku sokolsku četu u Tuzli. Sećajući se toga rada, Stevan Žakula skoro je rekao: »Meni i danas tužnji u ušima gromki tresak nogu ove prve, impozantne sokolske čete i privida mi se i sad pred očima zabrinutost i strah školskog odbora, da im nabrekla snaga ove fanatične omladine ne provali pod i ne poruši školu.«

Izdržalo je srce Stevana Žakule i kada je zajedno sa Miškom Jovanovićem kliktao kroz bosansku goru Majevicu, osnivajući sokolska dru-

Članovi Savezne Uprave iznose kovčeg iz Saveznog Doma.

štva u svima većim mestima pitomog bosanskog Posavlja i Podrinja. Izdržalo je njegovo srce kada je hitao za slobodnu Srbiju, u Beograd i Krajujevac, da radi i priprema planove i predloge za jedinstvo srpskog Sokolstva, bez obzira na političke granice koje su delile Srbiju od Bosne i Hercegovine i cele Dvojne Monarhije. Izdržalo je njegovo srce i kada je kao vođa bosansko-hercegovačkog Sokolstva odlazio u Sofiju, Zagreb i zlatni češki i slovenski Prag, da svojim radom nosi buktinju našeg narodnog osećanja. Izdržalo je njegovo srce i kada je, uhapšen i iscrpljen teškim nevoljama istražnog zatvora, izvođen pred suca-istražitelja, da odgovara zbog svog sokolskog rada. Htelo je da mu prepukne srce, ali je izdržalo, kada se jednog hladnog februarskog jutra 1915 uhvatio za gvozdene rešetke svoje ćelije da vidi šta se to dešava. A tamo, u dvorištu kazamata, ispred ćelije brata Stevana, dugi bajoneti austrijski sa puškama šukora. A zatim jedan mlad čovek, okružen istim bajonetima, grčevito trlja zamrznute ruke i podrhtava telom. Potmul jek doboša i topot vojničkih cokula objasnili su mu sve, kazao nam je brat Steva. »U dvorištu garnizonskog zatvora, levo od moje ćelije, platili su toga dana tri Sokola moja: Miško Jovanović, Veljko Čubrilo i Danilo Ilić. I to je izdržalo srce Stevana Žakule.

Izdržalo je ono i kada su ga 150 dana, iz dana u dan, odvodili iz »Crne kuće« na suđenje u banjalučkom procesu, sa Sokolima i drugovima optuženim što su bili sokoli, što su radili u »Prosveti« ili imali veze i poznavali se sa članovima »Narodne odbrane«. Izdržalo je njegovo srce i kada mu je saopštena presuda robovanja sa završnim tekstom: »Sudište je zadobilo uverenje, da je optuženi kao vođa srpske Sokolske župe bosansko-hercegovačke vojnički disciplinovao i vežbao članove društva »Srpski soko« i tako nastojao da budu borci u narodnoj vojsci za oslobođenje Bosne i Hercegovine i tim radom i pisanjem članaka budio težnju u članovima tih

društava, da u zajednici sa srbijanskom vojskom silom ostvare političko ujedinjenje Bosne i Hercegovine s kraljevinom Srbijom.«

Izdržalo je njegovo srce i kada je docnije njegova supruga dolazila da ga vidi u tamnici. A on bled, slab, bolestan, gladan. Upale oči, iskočili zubi, a srce kuca verom i nadom.

I dočekao je da izide iz tamnice i da ugleda u svojoj Bosni Sokolove — srpske vojnike sedoga Kralja Petra. Dočekao je da Počorekove foreve preda srpskom vojvodi Stevanu Stepanoviću. I da nastavi sa sokolovanjem: prvo u Bosni, pa onda — do danas — i kod nas. U Beogradu, u Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije svakoga dana, sve do poslednje subote u podne, kretala se otmena figura i vidao se nasmejani, uvek vedri lik omiljenoga brata Žakule. Sa neobično otmenom taktom, a sa bratskim srcem, velika sokolska i nacionalna ličnost — Stevan Žakula — vršio je sa savršenom, urođenom pedantnošću i savešću sve, i najsitnije sokolske dužnosti. On je bio oslonac našega rada. Brat Steva na radu: to je duša, srce i etika. Neobična lepota zarila je iz ličnosti brata Stevana: i kada radi, i kada piše, i kada sa ljubavlju i zanosom čita Sokolima-vojnicima narodni ep o čestitome knezu Lazaru, koji se privoleo carstvu nebeskom. I kada je sa mladalačkim zanosom i oduševljenjem deklamovao »Oj Moravo« i »Na Gazi Mestanu«. Lepota je bilo videti brata Stevana kako prav i vedar, svečan i uvek pedantno uredan, daje sebe i svojoj porodici: u kući sa decom i unučićima ili na ulici u uvek otmenoj šetnji sa svojom gospodom.

Brate Stevane! Ti si bio zlato od čoveka. Zlatna i biserna naša sokolska perla. Naš ponos i dika bio si Ti nama: i predratnom srpskom i posleratnom jugoslovenskom Sokolstvu. U ime Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije ja Ti, dragi brate Stevane, sa dubokom tugom kažem: Zbogom! Budi u carstvu sokolova koji su i živote dali za svoju zemlju, koji su Te slušali i koji su Te voleli. Tamo je brat Miško. I drugi. I hvala Ti što si svojim imenom i čestitim radom ukrašavao našu sokolsku misao i organizaciju. Neka je hvala i slava Stevanu Žakuli!

OSTALI GOVORNICI PRED CRKVOM

Nakon govora brata Dragića, uzeo je reč starešina župe Tuzla, Nikifor Todić, koji je podvukao da je pokojni Žakula započeo svoj rad u Podrinju u najcrnijim vremenima za tamnošnje Srbe i da mu je jedini cilj bio, da odgoji generacije boraca i osvjetnika. Tuzlanski Sokoli se sa ponosom nazivaju Žakulini Sokoli, i sve što su lepa naučili i što su uzvišena uradili u životu, bilo im je udahnuo od Žakulinog neumornog sokolskog i nastavničkog delovanja. Zato se čitav tuzlanski kraj u crno zavio na vest o smrti Žakulinoj.

U ime udruženja bivših političkih stradalnika i nacionalnih radnika »Narodne svesti« i društva »Prosvete«, uzeo je reč brat Božidar Zečević, koji je naročito podvukao ulogu Stevana Žakule kao zastavnika oslobođilačke misli. Među prvim osnivači-

ma »Prosvete«, godine 1902, nalazio se ime Stevana Žakule, jednako kao i među osnivačima i članovima odbora »Narodne svesti«. Žakula nije nikada zauzimao položaje koji mu nisu pripadali, već se zadovoljavao radom od srca k srcu, odgajanjem omladine i podizanjem širokih slojeva naroda. Zato je zaslužio najveću zahvalnost otadžbine, više nego da je ma kakve položaje zauzimao.

Brat Mirko Tomović oprostio se zatim sa Stevanom Žakulom u ime udruženja Bosanaca i podvukao karakteristike pesničke slovenske duše počivšeg Žakule, koja je bila spojena sa najodvažnijim revolucionarnim zanosom. Kada je došao istorijski Vidovdan 1914, bili su baš Žakulini učenici ti, koji su silnicima hteli da pokažu, da je Bosna naša, i da nam slobode niko ne može osporiti. Ništa nije moglo da ga slomi, ni pred progonstvima, ni u tamnici. Odvažno je izjavio na sudu da za sav rad Sokolstva u Bosni i Hercegovini uzima punu odgovornost i pun nadu je očekivao danu nacionalnog oslobođenja. Ma koliko da je posle ujedinjenja imao prilike da doživi mnoga razočarenja, njegov duh je ostao vedar i služiće još dugo kao uzor novim generacijama.

Konačno se pred crkvom, sa nekoliko vrlo toplih i neposrednih reči, oprostio od pokojnika, zamenik starešine Sokolskog društva u Gackom, brat Ahmed Kurtović.

Pogrebna povorka krenula je nakon toga, prema novom groblju, istim redom kao i ranije, između velikog špalira građanstva, koje je sa tugom na licu odavalo poslednju počest uzornom nacionalnom i sokolskom radniku i stradalniku.

GOVORNICI NA GROBLJU

Na groblju se, nad otvorenom rakom, u ime Sokola Mrkonjića Krajine, oprostio od svog neprežaljenog vode, brat Jovo Perenčević, starešina Sokolske župe Banja Luka, podvukavši koliko je obilno seme posejao počivši Žakula u svima krajevima Bosne i Hercegovine, i kako je svetlo bilo njegovo držanje za vreme procesa koji su se vodili protiv čitavog Sokolstva za vreme rata.

U ime Sokolske župe Sarajevo, oprostio se sa pokojnikom brat Mehmed Huskić, ocrtavši naročito Žakulin rad kao vode Bosansko-hercegovačke sokolske župe i njegovu ulogu u ujedinjenju našeg Sokolstva. U ime bosanske rodoljubive omladine uzeo je reč student, Radoslov Princip, brat Gavril Principa; a u ime Sokolske župe Cetinje, prota Ivan Kaluderović.

Govorio je i Žakulin prijatelj, brat Vojislav Todorović, a u ime činovnika i nameštenika Saveza SKJ, oprostio se od neprežaljenog druga i šefa, brat I. Sedlaček. On je naročito naglasio, sa kolikom savesnošću je do poslednjeg časa brat Žakula vršio svoje dužnosti u Savezu, sa kolikom ljubavlju je pratio svaki događaj u našem Sokolstvu i sa kolikom ljubavnošću i prijateljstvom se odnosio prema svojim drugovima u radu.

Time je završena sahrana ovog retkog sokolskog i nacionalnog radnika, plemenitog rodoljuba i jedne od najmekanijih ličnosti u našem predratnom i ratnom nacionalnom životu.

Kola sa mrtvačkim kovčegom br. St. Žakule.

Br. D. M. Dragić govori pred crkvom.

Iz slovenskog sveta

JUBILEJ SOFISKOG UNIVERZITETA

Nedavno je sofijski univerzitet na svečan način proslavio 50-godišnjicu postojanja. Na svečanosti su uzeli učešća Kralj i Kraljica, čitava vlada i svi kulturni predstavnici bratskog bugarskog naroda. Kao gosti su učestvovali i predstavnici beogradskog, zagrebačkog i ljubljanskog univerziteta, a govori rektora Jovanovića i ostalih, bili su pozdravljeni srdačnim manifestacijama za Jugoslaviju. U isto vreme stiglo je u Sofiju i beogradsko studentsko pevačko društvo »Obilič«, koje je bilo svečano dočekano od više hiljada omladinaca i građanstva, pa se boravak naših studenata u Bugarskoj pretvorio u veličanstvene manifestacije jugoslovensko-bugarskog bratstva.

RAZBIJENE UKRAJINSKE NADE

Okupacija Potkarpatske Rusije sa strane Mađarske zadala je težak udarac svim velikim nadama ukrajinskih nacionalista, koje su se bile probudile u doba stvaranja tobožnje nezavisnosti Ukrajine u Potkarpatskoj Rusiji. Nemačka štampa je u to vreme podupirala ukrajinsku agitaciju u Poljskoj i Rusiji, pa su ukrajinski krugovi u Poljskoj bili uzeli vrlo odlučan stav prema poljskoj vladi. Međutim je Karpatska Ukrajina bila vrlo brzo žrtvovana Mađarskoj, što je kod Ukrajinaca izazvalo razočarenje. Voda ukrajinske manjine u poljskom parlamentu, dao je izraza tom svome razočarenju u jednom nedavnom govoru, i kazao da je najveća greška oslanjati se na druge u pitanju vlastite slobode.

IZ ČEŠKO-MORAVSKOG PROTEKTORATA

Nemački list, »Der Neue Tag«, koji izlazi u Pragu, objavljuje članak o nameri nemačkih odgovornih faktora da od Praga naprave središte nemačke nacionalne kulture. Prema tom planu, treba na jesen da se otvori u Pragu veliko nemačko pozorište, u kojemu će raditi prvi nemački umetnici. Zatim se sprema serija velikih nemačkih koncerata, i to u velikoj Smetanovoj sali praškog Opštinskog doma. Nemački univerzitet u Pragu izgradiće se u jedan od najvećih evropskih univerziteta, a državni protektor odredio je izdašnu sumu za potporu nemačkoj akademiji za muziku i umetnost u Pragu. Nemci nameravaju također da razviju u Pragu veliku delatnost na polju filma, literature, radija, predavanja itd.

Već u maju prirediće se u Pragu »Nemačka kulturna nedelja«, sa gostovanjem bečke opere. »Der Neue Tag« završava, da Prag treba da postane ishodište za nemačku kulturnu saradnju sa Mađarskom, Jugoslavijom, Bugarskom i Rumunijom.

Nemci u Pragu priređuju svake nedelje velike skupštine i prolaze u povorkama kroz varoš. Tako je 16. maja održan veliki zbor u dvorani Lucerne, nakon čega su učesnici skupštine, sa odredima SSS trupa itd. pošli praškim ulicama, pevajući nemačke vojničke pesme, i kličući nemačkom Pragu.

Nemačka štampa veliku pažnju posvećuje držanju t. zv. čeških fašista, oko generala Gajde, kojih je pre septembra prošle godine u Češkoj bilo svega nekoliko stotina. Ti fašisti su zaključili da istupe iz jedinstvene češke stranke »Narodne solidarnosti« i da osnuju sopstvenu stranku. Nemačka štampa sa simpatijom gleda na njihov pokret i tvrdi da ih u Češkoj ima preko 2 miliona. Češka štampa polemizuje protiv toga i upozorava da se sa nemačke strane podupiru tendencije, koje ometaju slogu češkog naroda. Nemački list »Die Zeit« podvlači, da je skupina čeških fašista na rodendan g. Hitlera, stupala u povorci skupa sa Nemcima, što češki listovi označuju kao vrlo karakteristično za nacionalno osećanje tih fašista.

U vezi sa svim tim, stranka Narodne solidarnosti je izdala proglas protiv fašista, a to je dovelo do toga da su prošle nedelje bili zabranjeni

svi sastanci u protektoratu, pa je bio zabranjen i sastanak čeških fašista koji je bio sazvan u Brnu.

U »Lidovim Novinama« Ferdinand Peroutka piše, da se u poslednje vreme mnogo govori o raznim prostorima, srednjeevropskom ili životnom prostoru, ali da Nemci ne treba da zaborave, da Češka i Moravska ne predstavljaju samo prostor, nego i otadžbinu jednog naroda. Isto tako se mnogo govori o Pragu, kao starom centru nemačke kulture, ali Prag je staro središte češke kulture. Ako se hoće miran rad, onda se to ne sme zaboraviti.

»Tipografička Beseda«, koja izlazi u Pragu, javlja, da je od septembra prošle godine, t. j. od Minhenskog sporazuma do danas, prestalo izlaziti oko 2.000 različitih čeških novina i časopisa. Tu je uračunato i vrlo mnogo sitnih provincijskih listova, ali i čitav niz starih i uglednih novina, od koji je priličan broj prestao izlaziti zbog zabrane vlasti.

PRILIKE U SLOVAČKOJ

Odnosi između Slovačke i Poljske postaju sve više hladni, tako da je slovački ministar spoljnih poslova nedavno sam podvukao žaljenje što poljska štampa uzima neprijateljski stav prema Slovačkoj. Slovački poslanik u Varšavi, Klinovski, je također izjavio u jednom intervju-u, da žali što poljska štampa piše o Slovačkoj kao o privremnoj državi, koja se nalazi u nemačkim rukama. Međutim, poljska štampa odgovara, da su sve te izjave date na želju Berlina i da se neprijateljstvo Slovačka prema Poljskoj veštački diriguje, zato što slovačka vlada nema dovoljne samostalnosti. Iz tih razloga primećuje se da slovačka štampa u poslednje vreme ne napada više Mađarsku, dok donosi samo nepovoljne vesti o Poljskoj.

Listovi su javili da bivši slovački ministar Sidor treba da bude imenovan za poslanika kod Vatikana. Nemački list »Grenzboten« objašnjava, da je do tog imenovanja došlo zato, što je narod svuda, gde god se pojavio Sidor, pravio manifestacije za njega, što je vladi bilo neprijatno jer se Sidor smatra za prijatelja Poljaka, a u martu je bio pristalica zajedničke države sa Česima. Šanjo Mah je nedavno napao Sidora i izjavio da država ne može da ima dva vođe, već jednog, a taj je Dr. Tiso. »Grenzboten« kaže, da nema drugog izlaza nego da se Sidor pošalje u inozemstvo kao diplomat, jer je njegova prisutnost u Slovačkoj neizvodljiva.

Pošto su i drugi nemački listovi pokazali uznemirenost zbog manifestacija što ih slovačko pučanstvo priređuje Sidoru, to je Sidor bio prisiljen da pre pad dana dade izjavu u listu »Slovak«, u kojoj tvrdi, da on nije protivnik Nemaca, niti da je

Izrazi saučesća povodom smrti br. S. Žakule

Prilikom smrti brata Stevana Žakule primio je Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije mnogobrojne izraze saučesća iz čitave zemlje. Sem više stotina potpisnika, koji su se, u znak saučesća, upisali u knjigu Saveza, izloženu pored odra počivšeg brata Žakule, Savez Sokola je primio i mnogo ličnih izjava saučesća, a osim toga dobio je čitav niz telegrama iz Beograda i čitave Jugoslavije, od kojih beležimo sledeće:

Sokolske župe Sarajevo, Maribor, Novi Sad, Cetinje, Šibenik, Skoplje, Split, Užice, Ljubljana, Tuzla.

Sokolska društva: Krk, Modrice, Lukavac, Maglaj, Derventa, Vrnjačka Banja, Brčko, Vukovar, Bijeljina, Pale, Knin, i sokolske čete Stup (župa Sarajevo).

Od prijatelja i poštovalaca: E. L. Gangla iz Ljubljane, R. Peleša iz Tuzle, J. Petrovića iz Vrnjaca, St. Tomkovića iz Lukavca, Dr. St. Mohevića iz Banja Luke, porodice Masić iz Banja Luke, T. Alaupovića iz Zagreba, A. Šole iz Sarajeva, St. Trifković iz Gračanice, St. Stajića iz Beograda, M. Jelačića iz Mostara, Dr. I. Pavlasa iz Novog Sada, Dr. L. Popovića iz Zagreba, Damjana Đurića iz Bos. Kobaša, D. Derića Sentar iz Tuzle, D. Vasiljevića iz Sarajeva, Dr. M. Buića iz Splita, D. Popovića i St. Jeftića iz Zvonika, D. Tonkovića iz Splita, Dr. A. Hasanbegovića iz Sarajeva, Ž. Kirića iz Beograda, Kola Srpskih sestara iz Tuzle i »Sokolske misli« iz Beograda.

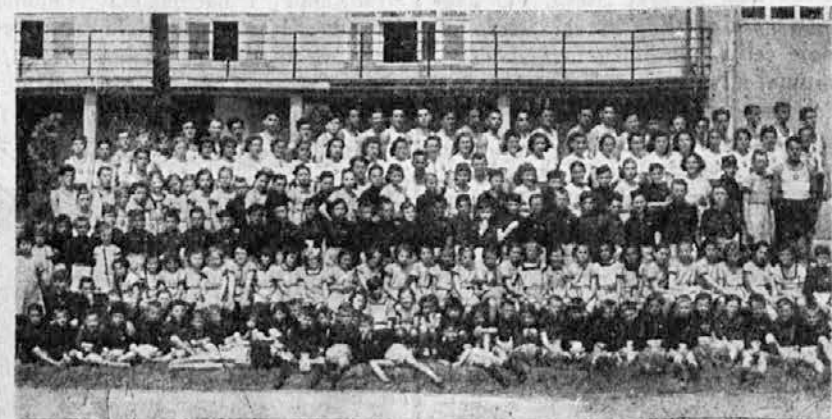
TAKMIČENJE FINSKA-SVAJCARSKA

Nedavno je održano gimnastičko takmičenje između Švajcarske i Finske u Bazelu, koje se svršilo sa pobedom Finaca, koji su dobili 683,55 bodova, a Švajcarska 680,9. Pošto se Finci i Švajcarci računaju kao najbolji gimnastičari sveta, na ovim takmičenjima su prisustvovali i najugledniji predstavnici gimnastike iz raznih zemalja; a u ime čeških Sokola, Dr. Klinger. Kao pobednik izašao je iz utakmica Finac Uosikinen, dok je najbolji Švajcarac bio Maack. Na taj način je Uosikinen postao veoma ozbiljan favorit za gimnastičku pobjedu prilikom olimpijskih igara u Helsinku.

protivnik vlade, i poziva narod na slogu. Međutim, iz same Sidorove izjave vidi se da postoje nesuglasice, jer se u njoj govori o »jednoj strani koja drži govore, dok druga mora da čuti«, i iznosi se, kako se zemljom šire najraznolikiji glasovi u pogledu budućnosti Slovačke. Sidor na koncu kaže, da on zna vrlo dobro da ima vrlo mnogo Slovačka, koji bi želeli da on bude u vladi.

Dan naraštaja u Karlovcu

Dan sokolskog naraštaja i dece priredilo je 7. maja 1939. društvo Karlovac, nastojanjem naraštajskog odbora i njegovih vodnika.

Na vežbalištu bilo je toga dana vrlo živo. Sav naraštaj i deca u odorama sakupila su se posle 9 sati u dvorani, da prisustvuju otvorenju izložbe, koja je priredena kao sećanje na nezaboravni slet u Pragu. Izložbu je otvorio naraštajac, Ljubo Sablić.

Za vreme utakmica u troboju muškog naraštaja i odbojki ženskog naraštaja svirala je društvena glazba.

bojnoj utakmici i prostim vežbama. Izveli su svoj program savesno i dobro.

Posle savršenog programa pozdravio ih je starešina župe M. Sablić, i pozvao ih na požrtvovan sokolski rad. Uz himnu »Oj Slaveni« spuštenu je zastava, i svi su sa veselijem uživali u trećem, zabavnom delu programa. Poseta je bila dobra.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Ljubljanska sokolska društva su priredila u nedelju, 20. maja, na vežbalištu u Mostima prvi ovogodišnji slet, kao uvod u ovogodišnje sokolske priredbe. U veličanstvenoj sokolskoj povorci išlo je nekoliko hiljada članova, sa 12 zastava, a mnogobrojno građanstvo je srdačno pozdravljalo Sokole. Istovremeno je obavljeno svečano razviće zastave sokolske dece društva Ljubljana Moste, u prisustvu 3.000 gledalaca. Izvedena je vrlo uspešna javna vežba, a oduševljene manifestacije završene su pevanjem himne »Hej Sloveni«.

Sokolsko društvo Novi Sad, uz sudelovanje Ruskog Sokola, priredilo je u nedelju sokolski dan, sa probnim vežbama svih kategorija i sa vrlo uspešnom povorkom kroz varoš. Građanstvo je burno pozdravljalo sokolsku povorku, a zatim su sa balkona Spomen-doma održali govore starešina društva, brat Totović, u ime nacionalnih društava Jovan Jegdić, u ime omladine Cvetko Jovanović i konačno tajnik sokolskog društva, Pavle Indić. Sokolski dan se pretvorio u veličanstvenu manifestaciju za nezavisnost, jedinstvo i slobodu Jugoslavije, i za solidarnost i saradnju slovenskih naroda.

Sokolsko društvo Indija osvetiće na prvi dan Duhova, svoj novi dom Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Čin osvećenje obaviće u 12 č. preosvećenik g. Vikentije Episkop Mačvanski, uz asistenciju sveštenstva. Posle podne istog dana održaće se na igralištu »Karadorde«, okružni slet za društva: Zemun I, Batajnica, Stari Banovci, Stara Pazova i Indija, sa svojim četama, te Sokolsko društvo Ruma.

Sokolsko društvo Indija čini velike pripreme, da bi svečanost ispala što dostojanstvenija i da bude jedna lepa manifestacija sokolske misli.

Sokolsko društvo Milna, na Braču, je već treću godinu uvelo Đurđevdanski uranak. Prve smo godine bili sami, druge godine pridružila nam se četa Ložišće i D. Humac te odaslanstvo iz Supetra, a ove godine bio je prisutan Prosvetni i Tehnički odbor Sokolske župe Split, deo naraštaja sok. društva Split, četa Ložišće, odaslanstvo iz D. Humca, Supetra i Postira te prijatelji naši iz svih okolnih sela otoka Brača. Svi smo krenuli predvođeni društvenom glazbom, u selo Podhume. U Podhumu čekali su nas već braća iz okolnih sela. Istaknuta je državna zastava i data joj počast a nakon toga je načelnik Župe, br. F. Lhotsky pozdravio prisutne. Lepo predavanje održao je brat prof. Pavić iz Splita. — Budući se dan ranije sećamo pogibije Zrinskog-Frankopanske, starešina društva Milna, brat Dr. Ante B. Mandinić je prikazao teške žrtve i stradanja našeg naroda u borbama za oslobodenje i ujedinjenje i pozvao prisutne, da budu uvek spremni braniti slobodu i nezavisnost. Mlade sokolice E. Harašić i F. Mladinić lepo su deklamirale prigodne pesme, pa je zatim nastala nevezana zabava, igre i ples. Izlet je potpuno uspeo i ostavio najlepše utiske.

Sokolsko društvo Mokrin održalo je nedavno radni zbor sveg članstva. Nakon otvaranja br. starešine, U. Badiljice, održao je zamenik starešine, br. D. Stefanović, uspešno predavanje o sokolstvu. Zatim je prosvetar, Adamov, referisao o društvenoj »Petrolnoj petoljetici«. Iz referata se vidi da je društvo uzelo kao svoj glavni zadatak, da podigne šumu, koja će nositi ime »Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja«. Društvo je od opštine dobilo 4 jutra zemlje, pa se pristupilo akciji za skupljanje novčanih sredstava kako bi se na jesen već moglo pristupiti pošumljavanju. Opština je već iz svojih sredstava zasadila 250 komada drveća. Tako će i naše mesto, u ravnom Banatu, gde je leti velika prašina, na inicijativu Sokola, doći do lepe šume u kojoj će se moći provesti nekoliko časova

na čistom vazduhu. Ujedno se u društvu radi da se što pre osnuje streljački otek, a zaključeno je da se jedanput mesečno održi zajednička večera svog članstva, na kome bi se članstvo obavestavalo o svima poslovima i sokolskom radu.

Sokolsko društvo Kastav, pozorišni otek, davao je dne 14/V-1939. god. sa vrlo lepim uspehom komediju »Narodni poslanik« od Bran. Nušića u selu Zametu.

Dvadesetogodišnjica sokolskog društva Teslić proslaviće se 28. maja, uz sudelovanje svih sokolskih jedinica župe Tuzla. Prilikom ove proslave, društvo će razviti i naraštajsku zastavu.

Sokolsko društvo Teslić osnovano je 1919. godine. Danas društvo broji 326 pripadnika, a imalo je vidnog uspeha u svim pravcima, kako u Tesliću, tako i u mnogim selima srezu Teslićkog, gde je svojom inicijativom, osnovalo 11 sokolskih četa, koje su dale vidne rezultate u nacionalnom, kulturnom i ekonomskom podizanju našeg sela.

Smrt Nikole Peruzovića. Nakon teškog bolovanja umro je nedavno u Milni u cvetu mladosti, naš brat Nikola Peruzović. Čitav život, od detinjstva do smrti, proveo je u Sokolima! Bio je vežbač, član dilekantske sekcije te član društvene Uprave. Njegov pogreb bio je manifestacija sokolske solidarnosti i drugarstva: čitavo članstvo, predvođeno društvenom glazbom, otpratilo ga je na večni počinak, a u ime Društva oprostio se od pokojnika načelnik, br. Nikola Mladinić. Neka mu je večna uspešna među nama!

Sokolsko društvo Srpske Moravice, župa Karlovac, priredilo je u svom domu naraštajsku akademiju prošle subote. Izvedene su različite tačke, predavanja, recitacije, vežbe, pevanje i pozorišne igre. Zatim se razvila zabava, ali bez alkoholnih pića. Moralni i materijalni uspeh akademije je vrlo lep.

Sokolsko društvo Ruma obavilo je prošle nedelje na vrlo svečan način osvećenje kamena-temelja za svoj sokolski dom, pa je tom prilikom u Rumi priredeno okružni slet, na kome su uzela učešća sokolska društva iz Beograda, Sremske Mitrovice, Stare Pazove, Indije, Sapca, Noćaja, Vognja, Budanovaca, Platičeva i Putinaca. Na svečanosti su uzeli učešća i ministar za fizičko vaspitanje naroda, Đuro Čejović i ban Dunavske banovine, Dr. Jovan Radičević, a u ime Saveza Sokola K.J. Anton Stefan i general Ljuba Maksimović. Osvećenje je obavio prota Kosta Vuković, koji je držao vrlo lep govor, nakon čega je starešina društva Ruma, brat Petar Jović, prikazao rad društva i napore da se dode do vlastitog doma. Sokole je pozdravio i ministar za fizičko vaspitanje, Čejović, a u ime Saveza govorio je brat Stefan.

Čitava svečanost, kao i poslepodnevna javna vežba, imali su vanredan uspeh, a na svečanostima je uzeo učešća veliki broj građanstva i seljaštva. Prvi deo sokolskog doma biće gotov do septembra o.g., a iduće godine će se rad završiti.

Prva ovogodišnja javna vežba na teritoriji Sok. župe Bjelovar, održana je prošle nedelje u Koprivnici. Uspeh je bio preko očekivanja dobar, te je priredba mogla potpuno da zadovolji svakoga, sem naše protivnike. Nastupilo je 64 dece, 62 muškog naraštaja, 52 ženskog naraštaja, 14 članica i 46 članova. Pored domaćeg članstva, priredbu su ulepom broju posetila bratska društva Bjelovar, Virovitica, Varaždin, Čakovac i Sokolovac. Posle javne vežbe razvila se animirana sokolska zabava. Značenje uspeha ove priredbe u tom eksponovanom delu Podravine, neposredno na samoj granici, naročito je veliko i daje novog potstrek za daljnje sokolovanje.

Pobeda naših sokolskih takmičara u Varšavi

Braća Poljaci su također lepo napredovali

U Warszawi, 19 maja 1939.

Medudržavna utakmica u vežbanju na spravama Poljska-Jugoslavija u velikoj dvorani doma YMCA u Warszawi zadovoljila je sve zahteve koje su jedna i druga strana imale. Bila je to po svemu doterana i važna utakmica vrlo dobrih vežbača, priredena sa mnogo iskustva, održana u bratskom sokolskom i pravednom takmičarskom duhu. Takmičenje koje je svima učesnicima ostavilo najlepše dojmove.

Poljaci su pre desetak godina bili pravi početnici u međunarodnom takmičenju na spravama. Sećamo se jednog takmičara Poljskog sokolskog saveza na sveslovenskim utakmicama 1930 godine u Beogradu. Bio je oduševljen i hrabar ali sa mnogim nedostacima i slabostima. Kasnije se Poljaci pojavljuju po prvi put sa potpunim odeljenjem na međunarodnim utakmicama za svetsko prvenstvo 1934 godine u Budimpešti. Bili su već mnogo bolji. Mladi i ustrajni vežbači koji su se u Beogradu pre četiri godine takmičili u srednjem odeljenju sada su deseti na svetskom prvenstvu, pred Nizozemskom, Bugarskom i Meksikom za 25 posto slabiji od pobednika. Švicarska je pobedila sa 787.30 tačaka, a Poljska je deseta sa 589.80.

Na utakmicama za sveslovensko prvenstvo u Novom Sadu 1937 godine bili su Poljaci izvrsni. Neki vrlo dobri i za strogo međunarodno merilo, a svakako napadno bolji od odeljenja koje sam promatrao na utakmicama u Budimpešti. Makar nisu učestvovali na olimpijskim utakmicama 1936 u Berlinu, braća iz Poljske su marljivo napredovali i mnoge manjkavosti su popravili. Na međunarodnim utakmicama 1938 godine prilikom veličanstvenog sleta u Pragu opet su nam braća Poljaci pokazali veliki napredak, i po uspesima stekli su svoje sigurno mesto u »srednjoj kući« međunarodne gimnastičke zajednice. Poljska je sad peta, pred Luksenburgom, Belgijom i Bugarskom, sada samo 14 postotaka slabija od pobednika. Čehoslovačka sokolska vrsta je osvojila prvenstvo sveta sa 89.6 posto svih mogućih tačaka. Jugoslavija je treća sa 82.3, a Poljska je vrlo dobar peti sa 75.6 posto. Samo su tri jugoslovenska takmičara bili bolji od najboljeg Poljaka brata Kosmana, i to Vadvan 127.3, Pristov 127.266, Primožić 124.633, Kosman 124.1.

Da taj uspon nije završen, i da su od lani Poljaci napredovali vidi se po rezultatima takmičenja u Warszawi između izabranih jugoslovenskih i poljskih sokolskih vežbača: razlika je između pobedničkog jugoslovenskog odeljenja i pobedničkog poljskog samo 3 postotka. Naime utakmica je završena sa ovim konačnim uspehom odeljenja bolje šestorice:

Jugoslavija 335.00, ili 93 posto
Poljska 324.75, ili 90 posto.

Utakmica je prošla u savršenom sokolskom redu, bratski i drugarski, kako se dolikuje načelima Sokolstva, pred mnogo gledalaca koji su sa pažnjom i sa poštovanjem pratili majstorske vežbe izabranika. Bili su prisutni i vrlo ugledni predstavnici raznih ustanova telesnog vežbanja. Jugoslovenskog poslanika zastupao je savetnik Adamović sa drugim brojnim članovima poslanstva i konzulata. Bio je i brat grof Adam Zamojski, uvaženi predsednik Međunarodnog gimnastičkog saveza, starešina Poljskog sokolskog saveza brat pukovnik Arcyszewski sa članovima Pretsjednista i uprave, ugledni predstavnici državne akademije fizičkog vaspitanja na čelu sa rektorom, vo-

deće ličnosti poljske uprave fizičkog vaspitanja, mnogo novinara, radio-reportera i filmskih operatera. Prijatelji Jugoslavije i članovi poljsko-jugoslovenskog društva, Sokola i Sokolica, puno gledalište.

Utakmica je održana po istom takmičarskom redu kao i ona s Francuskom u Parizu samo je donekle promenjen redosled sprava. Naše odeljenje je izmenjeno, umesto Strgara i Primožića takmičili su se ing. Ivančević i Bela.

Počelo se prostim vežbama i tu su naši vežbači ponovili pobedu iz Pariza: prvi i najbolji su braća Dimitrije »Kolja« Merzlikin i Josip »Keja« Kujundžić sa visokom ocenom 9.80 od 10 mogućih bodova. Odmah smo opazili da Merzlikinovo koljeno nije u redu i da laka ozleda koju nosi sobom još iz Pariza onemogućava daljne vežbanje. Merzlikin je međutim hteo svakako da nastavi utakmicu i da se bori za uspeh odeljenja. Slede po redu W. Pietrzykowski iz Warszawe sa 9.70, Eduard Kosman iz Warszawe (student Akademije fizičkog vaspitanja) 9.60, Bela (Beograd) 9.55, Grilec (Celje) 9.50, Pristov (Jesenice) 9.45, Buda (Beograd) 9.35. Jeržin Lewicki iz Krakowa je skupa sa Eduardom Szlosarekom iz Katowica deveti sa 9.30, slede Forte (Ljubljana) sa 9.20, Pavel Gaca iz Katowica sa 9.00, onda Tadeusz Betyna iz Bydgoszcza sa 8.80 te iznimno nesiguran ing. Ivančević (Sombor) skupa sa B. Radojewskim iz Poznania na četrnaestom mestu sa 8.65. Poslednji je Maks Predela iz Katowica sa 8.45.

Računajući svih osam vežbača svake strane Jugoslavija već sada vodi sa 75.30 naprama 72.80.

Na razboju (bradlji) Merzlikin se hrabro mučio da pomogne uspehu celine, ali ga bolovi u kolenu tako slabe, da je konačno popustio na nagovaranje lekara i drugova iz odeljenja. Dalje se neće takmičiti, u odeljenju Jugoslavije je samo sedam vežbača od kojih bolja šestorica stvaraju broj odeljenja. Na ovoj spravi pokazao se je poljski prvak Kosman kao vrlo dobar i siguran vežbač. Poljaci su po svom načinu vežbanja bliži statičkom stilu Francuza nego li dinamičkom, neprekinitom načinu vežbanja naših, u kojemu caruje zamah i stalna povezanost kretanja.

Poredani su ovako: Kosman (P) 9.55, Forte (J) 9.50, Buda i Grilec (oba J) 9.40, Pristov (J) 9.35, Pietrzykowski (P) 9.25, Betyna (P) i Bela (J) po 9.10, Kujundžić (J) 9.05, Merzlikin (J) i Predela (P) po 9.00, kod toga treba spomenuti da Merzlikin nije uopće imao saskoka sa sprave ni svršetka. Gaca (P) je dvanaesti sa 8.90, onda ing. Ivančević (J) 8.65, Radojewski (P) 8.60, Lewicki (P) 8.30, a Szlosarek (P) koji je pao sa sprave i prekinuo vežbu samo 6.95.

Razmak između Jugoslavije i Poljske povećao se je na razboju, naši imaju 73.45 a Poljaci samo 69.55. Računajući svih osam vežbača naši vode sa 6.4 boda. Otsada je taj privremeni račun otežan jer se s jedne strane takmiči svih osam članova odeljenja a s druge njih sedam. Ali se oni, zbog otežanog zadatka svi od reda još upornije i srčnije bore sa očitim uspehom.

Na vratilu su Jugosloveni izričito bolji. To se najbolje vidi po ocenama, koje još uvek nisu prava mera razlike. Tu treba istaknuti da fali jedan od naših najboljih na toj spravi, Merzlikin! Po redu je prvi Forte sa 9.55, slede ga skupa elegantni Grilec i vrlo pouzdani Buda sa 9.40, onda Pristov 9.35, Kujundžić 9.25, već mnogo bolji ing. Ivančević 9.20, te kao sedmi prvi od Poljaka Rado-

jewski sa 9.15. Na osmom mestu su skupa Bela, Betyna i Szlosarek sa 9.00, Lewicki ima sa Pietrzykowski 8.95, Gaca 8.85, Pradela 8.60, a prvak Poljske i njihov najbolji vežbač Kosman je sa ozledenim prstom vrlo teško mogao dovršiti vežbu i sa 8.40 je poslednji. Naši su i dalje povećali razmak.

Konj sa hvataljkama je »Ahilova peta« mnogih odeljenja na međunarodnim utakmicama, pa se ni mi ne možemo pohvaliti da je naše odeljenje na toj spravi steklo vrednost koju pokazuje na drugima. Pogotovo nam je u lošoj uspomeni neskladno metanje u dvorani Pierre de Coubertina u Parizu. Sada su naši u Warszawi bili izričito bolji nego li u Parizu, i kao celina i najbolji pojedinci. Mnogo smo žalili u Warszawi što se tako nije dobro vežbalo u Parizu...

Poredani su ovako: svestrani Grilec je ovde sjajno odvežbao svoj teški sastav i zaslužio prvi sa 9.70, Forte je također vrlo dobar i mnogo bolji nego li je bio u Parizu sa 9.55, Pristov je treći sa 9.40. Najbolji Poljak na ovoj spravi je Betyna sa 9.35, Kosman ima samo 9.15, pred Pietrzykowski koji ima 9.00. Između Pristova i sledećeg Jugoslovena Kujundžića koji je sedmi velika je relativna razlika, jer Subotičanin ima 8.85, inače svestrani Buda ima samo 8.80, ing. Ivančević 8.50, sledi Poljak Szlosarek 8.45, Pradela 8.40, Bela i Radojewski 8.30, Lewicki 8.25 i Gaca sa 7.85.

Ako su sve dosadašnje ocene dale pravi redosled takmičara, moglo bi se reći da prvo mesto na krugovima nije pripalo najboljem. Meni se je po težini sastava, po kombinacijama i po sigurnosti vežbanja više dopala vežba našeg Ivančevića nego li ona Kosmana, ali je za malenkost Poljak bolje ocenjen od njegovih zadovoljnih sudaca. Poredani su ovako: Kosman (P) 9.80, ing. Ivančević (J) 9.75, Budja (J) 9.55, Forte (J) 9.50, Betyna (P) 9.45, Pietrzykowski (P), Grilec (J) i Gaca (P) svi po 9.40, Lewicki (P) je deveti sa 9.30, naš Kujundžić deseti sa 9.25, za pola boda bolji nego li u Parizu kod sporne ocene, Radojewski (P) isto tako 9.25, Bela (J), Pristov (J) i Szlosarek (P) po 9.10, te Pradela (P) 8.65.

Kod skoka konja uzduž dozvolili smo, bez obzira na propise međunarodnog takmičarskog reda da se kod preleta skakači dohvate na bilo kojem mestu konja. To je u stvari bilo veliko olakšanje za one poljske skakače koji prelet lepo rade sa dohvatom na hrptu ili blizu hrpta, umesto na vratu. Tako su oni dobili u skakanju više bodova nego li bi na jednoj međunarodnoj utakmici. Ipak se to ne tiče prve dvojice, koji su vanredni skakači, poznati sa uspeha i na međunarodnim utakmicama. I tu se osetilo pomanjkanje našeg odličnog Merzlikina i njegovog savršenog preleta. Poredani su ovako: Kosman 9.95, Pietrzykowski 9.75, Kujundžić 9.60, Budja 9.55, Grilec, Gaca i Radojewski po 9.50, Forte i ing. Ivančević po 9.35, Pradela 9.05, Lewicki 9.00, Pristov 8.85, Bela 8.65 sa penalom od jednog boda zbog prestopa u dohvat, Betyna 6.60 i Szlosarek koji je naskočio na konja 1.00 bod.

Ako se zbroje uspeši pojedinaca u svim granama ove utakmice, koja je u stvari polovica olimpijskog takmičenja, onda je poredak vežbača ovaj:

1. Konrad Grilec (Celje) sa 56.90, ili 98.35 posto,
 2. Miro Forte (Ljubljana) sa 56.65,
 3. Eduard Kosman (Warszawa) sa 56.45,
 4. Juraj Budja (Beograd I) sa 56.05,
 5. W. Pietrzykowski (Warszawa) 55.95,
 6. Josip Kujundžić (Subotica) 55.80.
- Slede po redu sedmi Pristov (Jesenice) 55.50, osmi ing. Ivančević (Sombor) 54.10, deveti Bela (Beograd I)

53.70 i deseti Pavel Gaca (Katowice) sa 53.50. Slede ostali Poljaci.

Posle ove druge utakmice, na kojoj su naši vežbači pokazali mnogo više sigurnosti i takmičarskog iskustva nego li na prvoj u Parizu, može se konstatovati napredak koji su hteli steći sa ovim zanimljivim i poučnim gostovanjem. Makar stručni elemenat stavljamo na prvo mesto, ipak su oba ova susreta i onaj sa prijateljima u Francuskoj i ovaj sa braćom u Poljskoj poslužili novom srdačnom manifestovanju naših osećaja i zajedničke opšte saradnje. Poljaci su nam na razne načine iskazali svoje tople sokolske i slovenske osećaje.

Hrvoje Macanović

Čitajući novine...

»Lidove Noviny«, od 12 maja, donele zanimljiv antefile, u kome kaže, da je tramvaj u velikoj varoši ogledalo vremena i raspoloženja, a da je karakteristika praškog tramvaja, koji je nekad bio vedar i bučan, — najdublje i najtiše šaputanje. Autor se pita, da li je čitav svet promukao, kada je tramvaj pun do poslednjeg mesta, a ni ti jednog glasa se ne čuje. Vidi se samo, kako se priklanja glava glavi i usna ušima, pa se ima utisak, da svuda naokolo kola neka duboka tajna. Međutim, kada se pogleda bolje, ne radi se tu ni o naročitim tajnama, već o posve običnim primedbama ili vestima, iz najprivatnijeg života. Ali ni to se ne usuđuje niko da kaže javno, već se svako pomnjivo ogleda oko sebe i sve se izgovara najdubljim šapatom.

Zaista, ovaj tramvaj je vrlo karakteristično ogledalo prilika i vremena.

Nadamo se da nam uvažena redakcija požarevačkog »Gradanina« neće zameriti što i opet citiramo njene spoljno-političke poglede, koji su svakako jedinstveni u našoj štampi, sem časnih iznimaka, kao što je bilo beogradski »Balkan«, ili neki zagrebački frankovački listovi... I šta da se služimo neprestano stranim citatima, kad su i domaći zanimljivi... Tako i mi, umesto da citiramo na pr. »Völkischer Beobachter« ili »Angriff«, posložimo lepo za domaćom firmom i navodimo šta o spoljnoj politici piše pažarevački »Gradanin«, koji ponovo, u broju od 21 maja, na prvoj strani donosi članak pod naslovom »Berlin prima na znanje« i u njemu ovakve misli:

da su poslednji govori g.g. Čemberlena i Daladeja »bili određeni za ublažavanje ogorčenosti njihovog stanovništva nad prevelikim teretima zbog naoružanja«; —

da se u svetu i dalje »podržava legenda o ugroženju malih naroda sa strane Nemačke i da se ponavljanjem blanko-jemstva potstiče poljski šovinizam i radi na zaokruživanju«; —

da se »poljsko izaživacko pisanje označuje kao logična posledica englesko-francuskog blanko čeka«, dok će se »pitanje Danciga odlučiti u Berlinu, isključivo prema nemačkoj politici« i u smislu »opravdanog nemačkog predloga da se Dancig vrati u Rajh«; —

i da »govori, puni pretnja, kao što su oni u Parizu i Londonu, mogu samo da pogoršaju čitavu situaciju«.

Članak uvaženog »Gradanina« potpisan je sa »Dr. Pavlič«, za koga na žalost ne znamo, da li je iz Požarevca, ili iz Godesberga. Inače bismo ga zamolili, da za uvaženi požarevački list napiše i jedan članak o tome, kako — i pored činjenice da je u poslednje vreme nestalo nekoliko malih država, — glasovi o ugroženju malih naroda predstavljaju samo zlobnu i izmišljenu legendu.

Čitajte i širite
»Sokolski Glasnik«

Zanimljivosti iz doma i sveta

Prošle nedelje obavljena je u Slovenačkoj vrlo značajna kulturna svečanost. Rodna kuća najvećeg slovenačkog pesnika, Fransa Prešerna, u selu Vrbi, u brezničkom kraju, bila je otkupljena priložima, sabranim od slovenačke omladine, pa je u nedelju svečano predata javnosti, kao narodno svetište i kao Prešernov muzej. Rodna kuća velikog pesnika bila je preuređena i dovedena u stanje njegova rođenja, a na svečanosti su uzeli učešća najugledniji slovenački književnici, pesnici i naučnici. Dubok i topao govor je izrekao najveći živeći slovenački pesnik, Oton Župančič, a za njim je govorio rektor univerziteta Kušej. Član pozorišta u Ljubljani, Levar, recitovao je čuveni Prešernov sonet, posvećen rodnoj kući. Svečanost je završena pevanjem himne »Hej Sloveni«.

Izborna kampanja u Mađarskoj vrlo je živa, pa govornici vladine većine i opozicije uzimaju često reč i o spoljnoj politici. Ne samo govornici većine, nego i oni iz opozicije, ističu u svojim govorima potrebu da se »vaspustave hiljadugodišnje granice Mađarske«. Tako je i jedan od najglavnijih voda opozicije, Tibor Ekhart, izjavio nedavno u Kečke-metu, da u pitanjima spoljne politike nema razlike između Mađara i Mađara, i da se svi oni bore za uspostavljanje hiljadugodišnjih granica.

Zagrebačke »Novosti« javljaju, da je u nedelju trebao da bude susret boksača Češke i Jugoslavije u Zagrebu, ali da je morao biti odložen, jer je od češkog boksačkog saveza primljen telegram, koji glasi: »Utakmicu odgodite. Odlazak zvanično zabranjen«.

IZ KANCELARIJE SAVEZA SKJ.

Molimo da se prilikom uplata za račun Saveza, na poledini čekovnih uplatnica označi čitko, na ime čega se uplata vrši.

Obaveštavaju se sve savezne jedinice, da je razrez saveznih doprinosa za ovu godinu upućen, pa se mole bratske jedinice, da odmah počnu sa uplatama.

NAJVEĆI IZBOR
MUZIČKIH
INSTRUMENATA

„SCALA“

BEOGRAD — Kralja Milana 9
Prodaja za gotovo i na otplatu.

ČASOVNIČAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ
TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu klinaca i značaka.

Za sve fotoграфске послове треба се обраћати ФОТО-АТЕЉЕ-У

ВЕНУС

БРАТА УРОША ВЛАХОВИЋА
БЕОГРАД, Краља Милана 29. Телефон 26-001

JAKOVLJEVIĆ I KESLER MANUFAKTURNA TRGOVINA NOVI SAD

»PETROVO«

SOKOLSKO OPORAVILIŠTE
KRALJA PETRA II

U KRANJSKOJ GORI

810 m nadmorske visine

**Poziva sestre i braću na
odmor i uživanje
prirodnih lepota**

Krasne sobe — zajednička ležišta —
hladna i topla voda, kupaoalice, tu-
ševi, divni vidici.

Potpuna opskrba u domu bez taksa
Din. 65.— dnevno. Članovi sokolskih
jedinica imaju 20% popusta.

Polazna tačka za
turiste na sve
strane u naše
krasne planine.

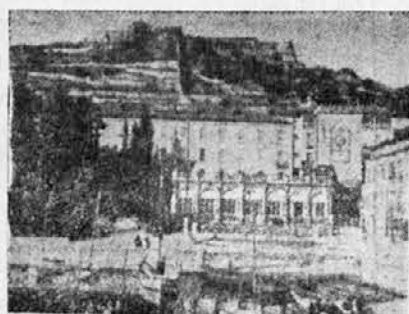
Zahtevajte cenik
i uslove od
uprave
oporavilišta u
Kranjskoj gori.

Отворена је башта „ЦВЕТКОВЕ МЕХАНЕ“

у Краља Александра улици број 356. Тел. 20-397

чувена са својим гурманским мезелуцима са ражња и роштиља. Свако вече прасе, јагње, пилићи и ћевап на ражњу. Роштиљ богато сортиран, поред роштиља
права домаћа кујна и тоћи првокласна жупска вина. Од данас па свако вече пева популарни певач Никола Панић уз пратњу одличног оркестра Јована Влада

Угоститељ, ПАНТЕЛИЈА ШУРБАНОВИЋ

LEČILIŠNI HOTEL PALACE

Med. Dr. Josip Avelini
HVAR

Hotel potpuno renoviran sa tek.
toplom i hladnom vodom u svim
sobama, sobe sa kupatilom, apart-
mani, društvene prostorije, sunčane
terase, sjenoviti park, kursalon, vla-
stito tenis igralište, motorni čamac
za izlete u Biševsku Špilju.

PENSION Din. 60.— 100.—

Sokolske potrebe

tačno po propisu
Saveza dobićete kod

R. Beluševića

NOVI SAD, Pašićeva ul. 11

tražite cenovnik šaljemo besplatno.

СРПСКА ТРГОВАЧКА БАНКА Д.Д. У НОВОМ САДУ

Основна главница и резерве Дин. 10,500.000.—

Улови Дин. 13,000.000.—

Прима улоге уз најповољнију камату и исплаћује без
отказа. Издаје зајмове на менице и текуће рачуне.
Овлашћен завод за рад са девизама и валутама.

Обавља све банкарске послове.

Модне тканине за завесе и
покриваче

Свиле за јоргане

Градл. — Цвилх за душеке, Чешка платна.

ЈОСИФ ЈАРОЛИМЕК

И СИНОВИ

БЕОГРАД II

Кнез Михаилова лл. 14 — Тел. 20-112

НАЈЛЕПШИ МОДЕЛИ ОБУЋЕ
„ИДЕАЛ“

Давинић и Попов
Београд, Кнез Михаилова ул. 31

Oglašavajte u
«Sokolskom Glasniku»

ФОТО-апарати

филмови и остали прибор.

Изазивање филмова.
Копирање, умножава-
ње, увећавање итд.

КОД

„ФОТОЛУКС“

МОМЧИЛО ИЛИЋ
БЕОГРАД

М. Драшковића ул. бр. 1

Стална јефтина продаја целокупне галантерије!

Пре куповине погледајте це-
не наше робе у изложима!

Користите прилику!

Велики избор галантерије!

Багателне цене!

Галантерија
„ЛАФАЈЕТ“

Београд, Васина ул. бр. 16

СКОПЉЕ,
Краља Петра ул. бр. 13
НОВИ САД,
ул. Краља Петра II бр. 2

Новоотворени модерни

Хотел

„УНИОН-ПАЛАС“

Београд

Телефон 28-8-49 - Косовска бр. 11

Апартмани, собе
са купатилом и
телефоном.

Умерене цене.

Игњат Петровић, хотелијер

дугогодишњи бивши портир хотела „Српски Краљ“

СОКОЛИ УЖИВАЈУ СВЕ ПОГОДНОСТИ.

ЗА ЛЕТО С. С. СУРУТКА

познатој трговини помодне га-
лантерије и трикотаже

У Београду — Краља Милана улица 15

Приспели су следећи новитети: купаћи костими и
гачице „Холивуд“; кошуље, машне, чарапе, рукавице,
цепне марамце, женско свилено рубље, кишобрани,
ћебад и т. д.

Цене солидне. — Продаја и на кредит преко бироа
„Кредит“ и А. В. С.“